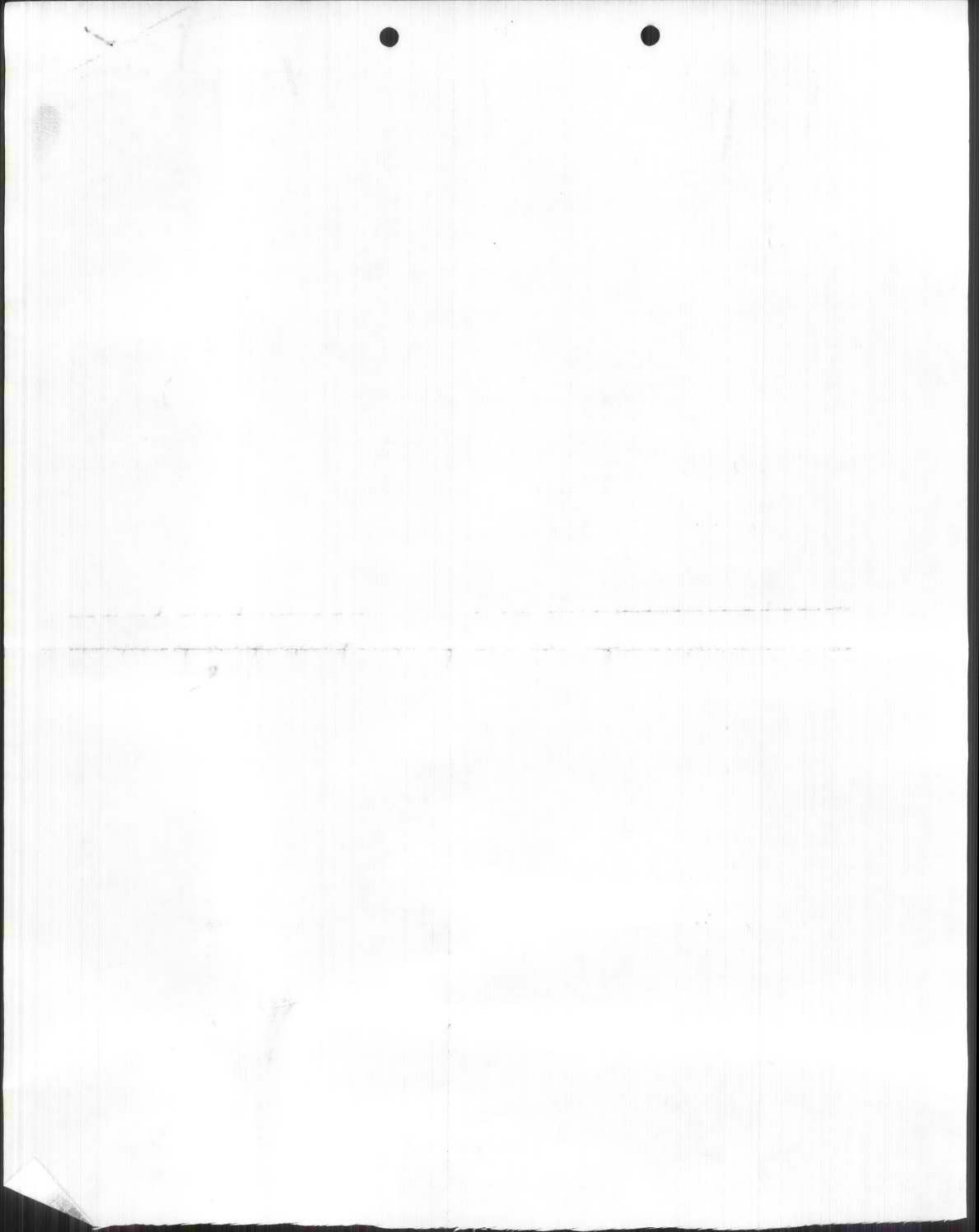

הנהג

במשך שנים רווחו בעדה התימנית שמועות על נהג אמבולנס
מסתורי שהיה נוסע למעברה בעין-שמר ולוקח ילדים שלא
שבו. איתרנו את הנהג: יצחק בוסי, תושב חדרה, שמספר כאן
לראשונה כיצד העביר באישון לילה עשרות מילדי תימן לבית
חולים בחיפה (יגאל משיח, עמ' 29)

מאת: יאן וואן רוקאס

צילום: יאן וואן רוקאס

ברוך אברהם ובתה דליה. הזרת עדיין מעוותת: "רצייתי פעם לנתח את זה, אבל אמא לא הסכימה. בזכות האצבע הזאת הרי הצילה אותי"

לקחו אותם בלי לות

"הארץ" מביא כאן את עדותו המדהימה של נהג אמבולנס מפרדס חנה, המספר לראשונה כיצד העביר עשרות מילדי תימן מהמעברה בעין שמר לבית חולים בחיפה, ולא החזיר אפילו אחד. מה עלה בגורלם? סיפוריהם של שני ילדים, שהוחזרו בנסיבות מסתוריות להוריהם, מסייעים לשפוך אור נוסף על הפרשה

בעקבות הכתבה תרמו לי כמה קוראים מידע חשוב נוסף. ציון אהרן, היום תושב אליכין, סיפר לי על שני מקרים במשפחתו. בן ובת שנלקחו וחזרו הביתה, והסיפורים מרברים בעד עצמם. "בסיפורים שלך יש רק מעקרון, יקנעם ועפולה", אומר אהרן, "או בוא תשמע קצת סיפורים מאליכין. אחד כך, אם תרצה, נשלח אותך ליישובים אחרים".

כשהגענו אל הצריף של ברוך אברהם נאליכין התחיל גשם. את רוב סיפורי מות הילדים שמעתי על רקע תיפוף הגשם. ואם לא ירד גשם עם הסיפור, ירד אחד כך, בלילה, בדרך הביתה. ביקנעם, שבועיים קודם, הובילה אותי יונה עומיסי, אמה של רשל שנעלמה, אל האמהות האחרות. כשנכנסנו למכונית הכיטה בטיפות הגשם על השמשה ואמרה, "זה הרמעות על הילדים". התום מכפר על השמאלץ.

ברוך אברהם מאליכין היא עדה אחרת, כדור אש. את הסיפור שלה היא מספרת כמו מערכון קומי, אולי משום שיש לו הפיאנד. "תשבו איפה שתשבו", היא צוחקת, "לא הספקתי לסדר, אם לא הייתם באים כבר הייתי במיטה". אחד כך היא חמשך

יגאל משיח

כתבה "להתראות ילדים" (מוסף "הארץ" 8.12.95) סופרו קודותיהן של כמה משפחות תימניות שאיבדו את ילדיהן בשנות המדינה הראשונות, מיד לאחר עלייתן ארצה. בחודשים האחרונים יושבת ועדת חקירה ממלכתית וגובה עדויות במטרה לגלות סוף סוף את גורלם של מאות ילדים שנעלמו. בכל המקרים הודיעו להורים, בעל פה, שהילדים מתו. התחלתי בכמה מקרים שלא סופרו לוועדת החקירה, והסיפורים התגלגלו הלאה. אף אחד מהאנשים שראיינתי לא ראה מימיו את גופת ילדו המת או את קברו. לא היה מרואיין שלא שמע על כמה היעלמויות מקבריות כמו שלו.

וכך הלכתי בין הסיפורים, ומהם בתרתי שבעה שעולתם ברורה. הרבה מהסיפורים הגוראים האלה נותרו במחברת הרשימות, מקוצר היריעה. בכל מקום שגרים יוצאי תימן יש סיפורי גניבת ילדים. כל משפחה ונעדריה, ילדי זיכרונות, היום בני חמישים ומשהו, היכן שהם.

שלום דגן (דגן) ודוריו. "אחרי שבעה חודשים החזירו אותו. משהו לא הסתדר עם המשפחה המאמצת"

24/12/91 אהבה ושלום

במסדרון תימני אחד בחלוק לבן עושה לי סימנים שאבוא בשקט. חיכיתי קצת והלכתי אליו. מתי לקחו את הילדה, הוא שואל. ביום רביעי שעבר, אני אומרת לו. את תזחי את הילדה הוא שואל אותי.

"התחלתי לצחוק. מה זה אוהה אותה, היא בת שנתיים. לקחו אותה ביום רביעי. חוץ מזה יש לה סימן. בתימן, נפל קומקום קפה על היד שלה ונשארה לה אצבע מקופלת. מסכנה, זחלה על הרצפה מתחת לאש ונפל הקומקום. איך שאני מספרת לו על הסימן הוא משתתק. תחכי לי פה, הוא אומר. הלך, חזר והביא לי כוס תה ופרוסת לחם לאכול. 'תשמעי, קודם את אוכלת, כי נחלשת מאוד. אחר כך אנחנו עולים למעלה. את הולכת אחרי, לא קרוב מדי, אני אפתח דלת ואת תחפשי מיד, בצד ימין'. הוא הולך ואני אחרי, פתח לי דלת, נכנסתי, והילדה מתנפלת עלי. היו שם בחושך, צפוף, הרבה ילדים."

דליה אברם, כשמלה המשובצת שבה חוזרה

דליה, הבת, גננת בקרימה, לא זוכרת כלום. הורת עדיין מקופלת. 'דציית פעם לנתח את זה, אבל אמא לא הסכימה. בזכות האצבע הזאת הרי הצילה אותי'.

שלום רגו (היום רגן) ניצל באופן מוזר לא פחות. כרוז במכונית עבר על פתחי האוהלים וקרא ברמקול "רגו". כשיצאה הרודה, הרצג לה הילד לזיוהי ועד שהגיעה אמו עקרה המכונית ממקומה ונעלמה. בעין שמר השליח השטני הזה היה מכריז באותו אופן על מות הילדים. עובר בין האוהלים, מבשר מוות, ונורה. הפעם החזיר חיים, איש לא יודע למה. "אולי לא הסתדר שם משוה עם המשפחה המאמצת", מעירה אחותו. לכבוד הראיון התכנסה כל המשפחה: שתי האחיות, הבן הניצול, האם והאב דור, שעבר לאחריונה ארוע מוחי.

איך ילדה כזאת. אמרתי להם 'שקרנים בני שקרנים, אמרו לי שלקחו אותה לבית החולים בחיפה'. אמרו לי 'תלכי מפה'. אמרתי להם, 'אני לא הולכת מפה עד שאני מוצאת את הילדה. בעלי, הוקן הזה, אני אומרת להם, 'יש לו שבעה ילדים, שיהיו בריאים, אבל לי יש ממנו רק ילד וילדה אחת, אין לי שבעה'. אמרו לי 'לכי מפה'. אמרתי להם 'אני לא הולכת עד שתביאו לי את הילדה'.

"עובתי אותם והתחלתי לחפש בין הקומות, מקומה לקומה: נשים, גברים, זקנים, עד שמצאתי איפה הילדים, וגם שם לא מצאתי אותה. ירדתי למשרד ואמרתי להם: 'תשמעו, או שתביאו לי אותה, גנבים, או שאביא עליכם את המשטרה', לא פחדתי. אמרו לי, 'אם לא ראית - אין, לכי מפה, משוגעת'."

הם קראו למשטרה? "לא קראו למשטרה ולא כלום. ואני אומרת להם, תראו, אני אשאר לישון פה, לא אוזן מפה אפילו שאין לי מה לאכול ומה לשתות. לא אכלתי מהבוקר. היו שם למולי כמה תלמידות, כאלה שלומרות להיות אחיות. הן ריחמו עלי. ראו שאין לי איפה לישון ולקחו אותי אצלן לפנימייה. נתנו לי לאכול ולשתות וישנתי אתן בחדר'."

בבית החולים? "לא, לא, זה היה על יד, איפה שישנות התלמידות. ישנתי אתן, שאלוהים יתן להן אריכות ימים. ככה באמצע הלילה, אני לא יכולה לישון מרוב פחד על הילדה, אני שומעת את האחיות מדברות: 'היא לא תוותר להם, זה ברור, למה הם לא נותנים לה כבר את הילדה, זה לא יפה'. אתה מכין, הם חשבו שאני לא מבינה עברית. עם כולם דיברתי ערבית תימנית מעורבת בקצת עברית'."

שאלת את האחיות אם ראו את הילדה? "לא שאלתי אותן כלום. עכשיו ידעתי שהילדה בחיים. ישר בבוקר, כלי לאכול ובלי לשתות חזרתי למשרד והתחלתי לצעוק. אני צועקת והם צועקים עלי. פתאום אני רואה

המשך

מתעטפת בצעיף צבעוני נגד הקרה, מצווה על בן אחותה להכין לנו קפה, כעונש על שגער בה על אי הסדר, ועוד לפני שאני שואל היא מזהירה אותי לא לכתוב את גילה על פי תעודת הזהות, כאילו הגעתי מטעם מפקד האוכלוסין.

מה הבטיחה עם הגיל? "תראה, הגענו - רשמו אותנו הרבה יותר זקנים. למה, אני לא יודעת. אותי רשמו הרבה יותר מבוגרת מאמא שלי. על פי התעודת הזאת אני בת מאה וחמש'."

ובחיים? "בחיים אולי שבעים וחמש. זה אתה שואל כדי לדעת בת כמה הייתי אז, אם אני זוכרת הכל. אז תשמע, אני זוכרת הכל כאילו היה אתמול. שאני אתחיל איך הוצאתי אותה מהם, המנוולים'?"

לא. תתחילי בהתחלה. מתי הגעתם ארצה, באיזה מנהג הייתם. "הגענו עם כולם'."

"הם הגיעו ב-49", מתערב בן האחיות. "היינו בעין שמר'."

ולמה לקחו את הילדה? "טוב, הילדה תמיד היתה מקבלת כאב גרון. באה האחות לאוהל ואמרה, צריך לקחת אותה לבית חולים'."

לאיזה בית חולים? "שאלתי לאן, אמרו לבית חולים בחיפה'."

מי אמר? "אמרו, האחיות, האיש ממגן דוד. זה היה ביום רביעי. לא היה לי כסף לנסוע, אבל ביום ראשון הצלחתי לאסוף כמה גרושים. באתי לתור, שאלתי כמה עולה נסיעה לחיפה, אמרו לי כך וכך. היה חסר לי גרוש. אבל היתה שם אחת בתור שנתנה לי גרוש. מאגד הלכתי לבית החולים ברגל. זה היה קרוב. הגעתי לרמב"ם והתחלתי לחפש את הילדה'."

את מי שאלת ואיך בכלל התחלת לחפש? רמב"ם גם אז היה בית חולים גדול. "מה הבטיחה. שאלתי במשרד בכניסה, אמרו לי

קודם כל

קודם כל רצינו שתדע שבמגדלי חוף הכרמל נמכרו עד היום 324 דירות פאר ו-16 קומות כבר בנויות. עובדה.

בפרוייקט חוף הכרמל העובדות מדברות בעד עצמן. את 16 הקומות של מגדל אלמוג אתה כבר יכול לראות במו עיניך בכל פעם שאתה נכנס לחיפה או יוצא ממנה. על 324 הקונים המאושרים שכבר רכשו דירה חדשה ומפוארת נשמח לספר לך, בנוסף לכך, אנו רוצים שתדע מדוע כדאי לך להיות הרוש הבא...
לפרטים: משרד המכירות הראשי באתר, טל. 04-855222, פקס. 04-8510078, 04-8528582.

מגדלי חוף הכרמל - הריבירה של ישראל

27/12/95 - 9011

בדור אברהם: 'היו שם בחושך, צפוף, הרבה ילדים. היה חושך בחדר, למרות שזה היה ביום. היתה שם אחות אחת, רק אחת. אמרתי לה, 'זאת הילדה שלי, תביאי אותה מיד'"

אולי זה לא שלום?
"זה הילד שלי", נועקת האם. "חורף מזה, היה לנו סימן, כווייה על החזה ליד הצוואר, מתימן".
"משהו כמו כוסות רוח", מסביר שלום בחיך ומציג את הצלקת.
"שתהיה בריא", צוהלת אמו.

בחורף, בדרך אל המכונית, אומר ציון אהרן לבן דורו שלום, "אם רק בוסי היה מסכים להתראיין". מי זה בוסי? השניים נלפתים זה בזה, עוזבים אותי לרגע וכשהם חוזרים אומר לי אהרן בחיך ממור: "בוסי היה נהג האמבולנס שהסיע את הילדים מעין שמר, אבל אל תתרגש יותר מדי, הוא לא ידבר אתך. אנחנו, על כל פנים, נגסה כבר עכשיו, יבורך הפלאפון".
ככה זה התחיל. ציון אהרן הכיר חבר שמכיר מסעך

"לא הלך, אפילו לא התחיל ללכת", מסבירה האם.
כלומר, זה לא היה מהיום למחר. הילד למד בינתיים ללכת.
"נכון".

אז כמה זמן עבר עד שהחזירו אותו?
"איזה חמישה חודשים", מחשבת האם, אבל האב נועק לתקן אותה חוקר בכעס שבע אצבעות.

"אתה מבין", אומרת האחות, "שבעה חודשים. הילד הרי לא שכב חולה באיזה בית חולים שבעה חודשים. הוא חזר שמן וארום מרוב בריאות. משהו לא הסתדר עם המשפחה המאמצת, זה מה שאני חושבת".

ומה אמרו במשרד?
"הם לא ידעו מי החזיר אותו, למה החזירו אותו ומאיפה בא".
תרשו לי שאלה הצופה: עברו שבעה חודשים,

אמרו לו בסרפנר.
מה עשיתם, הלכתם למשטרה?
"מה משטרה? חיכינו וחיכינו", אומרת הכת. "אבא היה הולך יום יום למשרד ויושב שם. הוא לא התייאש. יום אחר נמאס לו. לקח מקל, הלך לקרא לדרך ושניהם הלכו למשרד ושברו להם את כל החלונות. עשו שם מהומה גדולה".
זה עזר, אני מבין.

"בסוף זה עזר. אבא לא התייאש. היה חוזר לשם כל יום עם המקל והרוד, מה הוא לא עשה. ויום אחד הביאו אותו. שמו לנו אותו בידיים וברחו. הנה הוא יושב לפניך, אחי היפה והנחמד".
איך הוא נראה כשהחזירו אותו?

"יפה כמו תפוח. נפוח מרוב אוכל טוב. הוא היה לבוש בחליפה כחולה של מלח. אמא אמרה, זה לא מבית חולים".
"הוא כבר הלך", מוסיפה האם.
רגע, בשלקתו אותו הוא עוד לא הלך?

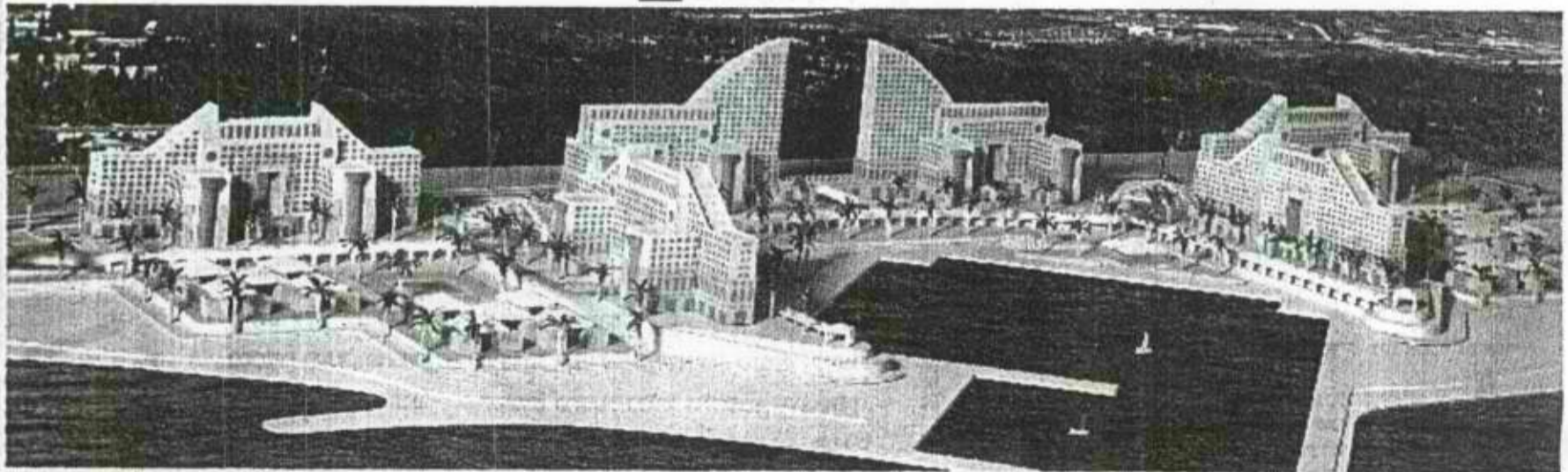
המשפחה מדברת בשמו והוא מאשר או מתקן את הסיפור בתנועות יד.
"עלינו ב-49", מספרת האחות. "שלום היה בן שנה וחצי. אני זוכרת הכל, הייתי בת שמונה".
לאן לקחו אתכם?

"לעין שמר. שיכנו אותנו באוהלים".
"היינו חולים", מספרת האם. "אחרי שלושה ימים הגיעו בלילה, נכנסו לאוהל ולקחו לי את הילד. לקחו לי אותו מהירדים".

מה אמרו לכם?
"אמרו שהילד חולה וצריך לקחת אותו לבית חולים".

לקחו פרטים, השאירו לכם איזה מסמך?
"שום דבר. אמרו חולה, לקחו וזהו. דוד בעלי, אחרי איזה יום-יומיים, אמר 'דימו אותנו. גנבו את הילד'. הלך למעון לשאול איפה הילד, אמרו לו 'בפרדס חנה, יביאו אותו מחר'. הלך למחנה אמרו לו 'בחפיפה, יביאו אותו מחר'. הלך למחנה,

כל הקודם

שלומי אבנן עמית

הצעה מיוחדת עד סוף 1995: פטור משכר טירחת עו"ד וממס רכישה המהווים כ- 4.75% ממחיר הדירה. כל הקודם זוכה!

עד סוף חודש זה אתה נהנה מפטור משכר טירחת עו"ד ומפטור ממס רכישה השווים לך כ- 4.75% ממחיר הדירה. תעשה חשבון כמה זה בכסף. הרבה. מלבד זאת, אנחנו יכולים להבטיח לך שבדיבירה של חפיפה תהנה מעוד דברים רבים: מהשמש, מהים, מאיכות החיים, מהפאר, מהשכנים ומכל רגע. למה אתה מחכה? דברים טובים לא משאירים לאחרים!
לפרטים: משרד המכירות הראשי באתר, טל. 04-8555222, פקס. 04-8510078, 04-8528582.

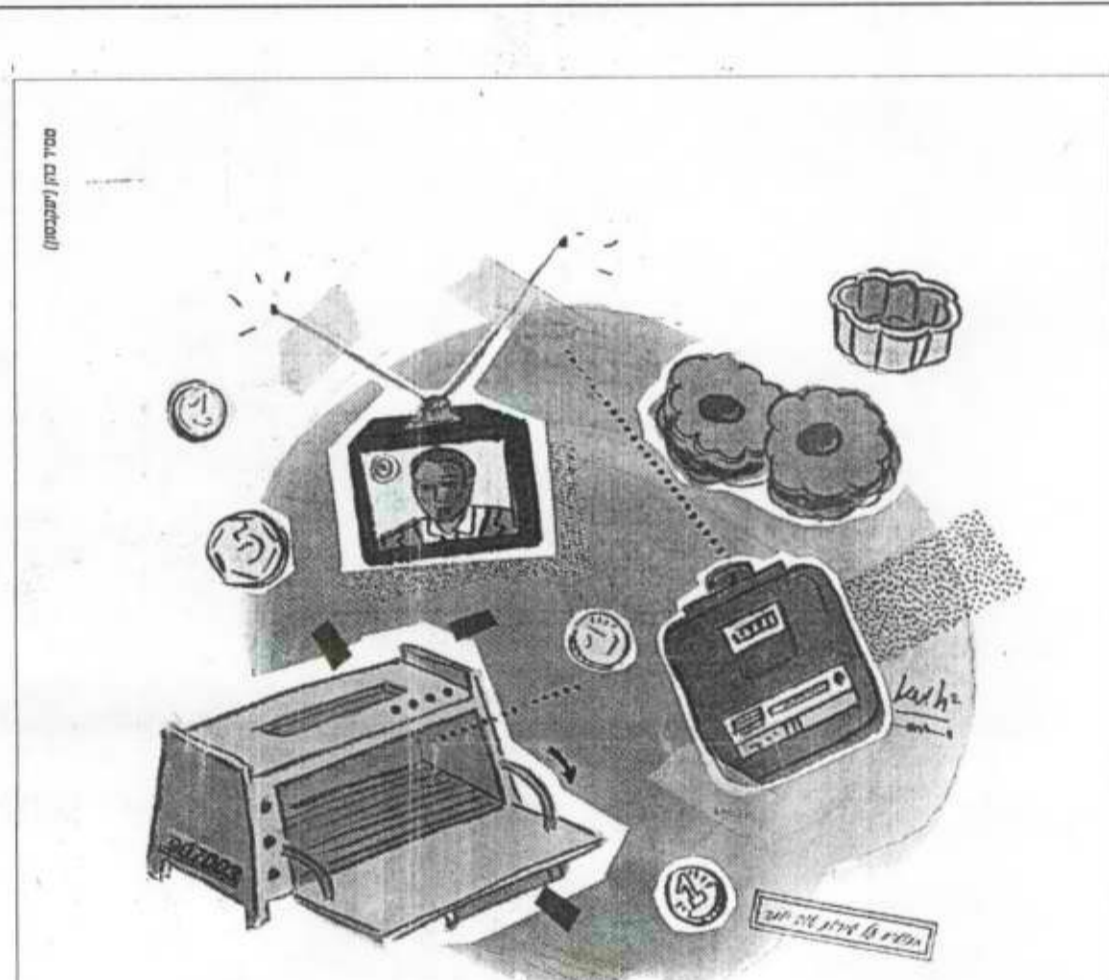
24/12/95 נח א. פ. ה. א. א.

נהג האמבולנס: "כל האשמים כבר מתו, מה זה יעזור". ואם היו בחיים? "הייתי קורא להם רוצחים. לקחתם ילדים ולא לקחתם שמות. לקחתם ילדים ושכחתם ממי. לקחתם ולא החזרתם. רוצחים"

"אני לא יודע, נהג אמבולנס לא שואל שאלות, לוקח ונוסע".
 לאן הבאת אותם? בוס, אני מבקש את עזרתך, זה עניין מאוד חשוב, היסטורי.
 "בוס, תעזור לאיש, משרל אותו מתי, צריך כבר לספר את הסיפור הזה".
 "מה ידעתי? היו אומרים, 'בוס קום, מצללים מעין שמר', הייתי קם ונוסע".
 ורי היית נהג אמבולנס כמה שנים. כמה ילדים לקחת ככה בלילה מעין שמר לבתי החולים? "הרבה".
 מה זה בריב, כמה עשרות? כמה מאות? "הרבה. עשרות. הרבה עשרות".
 לקחת אותם לברך?
 "חס וחלילה, רק עם האחות. היו מצללים, מעירים אותי, הייתי בא למעון הילד, האחות היתה יוצאת והיינו נוסעים לרמב"ם".
 אמרת לרמב"ם, רק לרמב"ם?
 "ילדים היינו מביאים רק לרמב"ם".
 היית מביא ילדים לרמב"ם באמצע הלילה? עשרות ילדים?
 "כן. מביאים אותם לרמב"ם. מחכה כמה דקות שיקבלו אותם ומחזיר את האחות לעין שמר".
 רק בלילה או גם ביום?
 "גם ביום. היינו מתחלפים. לא עברתי לילה כל הזמן".
 אבל ילדים הבאת לרמב"ם בעיקר בלילה?
 "כן. כבר אמרתי לך".
 החזרת פעם ילדים מרמב"ם, או רק לקחת? "אף פעם לא החזרתי ילד מרמב"ם".
 הובלת עשרות ילדים במשך שנות עבודתך שם, ואף פעם לא החזרת ילד לעין שמר?
 "אפילו לא ילד אחד".
 זה לא נראה לך מוזר? מביא ילדים ולא מחזיר אותם. אפילו לא אחד. ורי לא יתכן שאת כל מי שלקחת החזירו נרגזים אחרים.
 "מרמב"ם לא החזרתי אף פעם ילדים. רק מטיפולי גזות".
 טיפולי גזות?
 "הייתי לוקח הרבה ילדים לטיפולי גזות בשער העלייה. מחכה ומחזיר אותם, אבל לא מרמב"ם. לא היה למי להחזיר".
 אני לא מבין.
 "תראה, לקחו אותם בלי סימון, בלי מסמכים, בלי שם הילד, בלי שמות ההורים. למי יחזירו? לא ידעו למי להחזיר. האחות היתה נכנסת לאוהל, לוקחת את הילד ומשם לרמב"ם".
 ואת זה ראית כמו עיניך: האחות נכנסת לאוהל, לוקחת ילד בלי לקחת שם, בלי לקחת שם משפחה.
 "כן. ראיתי גם פעם שהביאו ילד למשפחה והאמא אמרה, זה לא שלי".
 מה עשית?
 "החזרתי אותו לרמב"ם, מה לעשות".
 אבל אמרת שמעולם לא החזרת ילד מרמב"ם. "אמרתי. היתה פעם אחת כזאת. הבאתי ילד ולא היה למי לתת אותו. תראה, יום אחד באה אשה אחת לרמב"ם, ראתה שם ילד יפה כזה, רזה, רזה. שאלה אותם, 'של מי?' אמרו לה, 'של מי שרוצח'. שאלה אותם, 'אפשר לקחת?' אמרו לה, 'שלך, קחי'".
 אתה ראית את זה?
 "לא לא. זה סיפר לי נהג אמבולנס אחד".
 מה היה שמר?
 "לא זוכר, הוא כבר מת".
 שמע בוס, אני מנסה. עדה שלמה חיה חמישים שנה את הסיפור הנורא הזה, ועוד אין לך סוף. איש לא מודה. גנבו ילדים ועם ישראל לא מאמין. צריך לשכנע אותנו. צריך לספר מה עוללו לתימנים, כשכיל הדרוזות הבאים, גם זה היסטוריה. אתה ראית, ואתה מעלים ממני פרטים. ממי אתה חושש? מה כבר יכולים לעשות לך?
 "כל האשמים כבר מתו", נזקק פתאום בוס. "מה זה יעזור. הם כבר אינם. למי יעזור הסיפורים שלי".
 כל האשמים מתו? ואם היו בחיים?
 "הייתי קורא להם רוצחים. רוצחים. לקחתם ילדים ולא לקחתם שמות. לקחתם ילדים ושכחתם ממי. לקחתם ולא החזרתם. רוצחים".

אני הייתי שייך למרפאה. היו מצללים, האחות היתה מעירה אותי, הייתי נוסע ולוקח. עושה מה שאומרים לי. מה זה סך הכל נהג אמבולנס - נהג. אחד שממלא הוראות".
 מה זאת אומרת? היו מעירים אותך?
 "עברתי בלילה. היו מעירים אותי, הייתי בא, לוקח את החולים ומסיע אותם לאן שצריך".
 גם ילדים?
 "בטח גם ילדים, נהג אמבולנס אומר את זה אני מסיע ואת זה אני לא מסיע?"
 והפעם ילדים באמצע הלילה?
 "כן. צלצלו, באתי ולקחתי".
 הם נראו לך חולים?
 "אני לא יודע הרבה", הוהיר אותי בוס לפני שהתחלתי לשאול. "מה הייתי סך הכל, נהג אמבולנס, מה מספרים לנהג אמבולנס. אתה לוקח את החולים וזהו".
 אז היית נהג אמבולנס של עין שמר?
 "אני הייתי נהג אמבולנס של משרד הבריאות. לא של עין שמר ולא של אף אחד".
 בסדר בסדר. רק תגיד לי באיזה שנים.
 "אני פנסיונר של משרד הבריאות. עברתי כמשרד הבריאות 35 שנה, מה זה באיזה שנים".
 ובין השנים 1950-1949 היית נהג אמבולנס בעין שמר?
 "כבר אמרתי לך. המרפאה היתה בפרדס חנה".

המשך
 חבר שמכיר חבר שמכיר את חברו הטוב ביותר של בוס. "ננסה", אומר אהרן, "זה לא פשוט. האיש קשה".
 נקבעה לי פגישה בעיריית חדרה אצל החבר שמכיר את חברו של החבר. הוזהרתי לצלצל לפני שאני מגיע. צלצלתי. האיש לא היה, אבל השאירו לי מספר טלפון. "שמי מתי", אמר משהו בנועם, "אפשר לנסות לדבר איתו". בוס לא היה בבית, אשתו הסבירה לנו שיצא, ועירי אולי יידע איפה הוא. נסענו אל ביתו של זעירי, וילה גדולה בתוך הפרדסים. בוס ישב לידו בכורסה, מחזיק מקל הליכה.

חישוב נכון - מביא לך חיסקון

חברת החשמל הפיקה חוברת המפרטת את צריכת החשמל של מכשירי חשמל ביתיים. חישוב עלויות השימוש במכשירי חשמל, מאפשר לחסוך בהוצאות, לתכנן את רכישת מכשירי החשמל לבית ולהשתמש בהם באופן יעיל.

מחיר החשמל המעודכן המופיע בחשבון החשמל שלך, מאפשר לחשב את מחיר צריכת החשמל באמצעות שירות "מידע זורם" תוכל לקבל חוברת מידע בנושאים שונים לייעול השימוש בחשמל בביתך ולחיסכון בהוצאותיך.

לקבלת החוברת צלצל חינם ל"מידע זורם" טלפון: 177-022-1204

והחוברת תישלח לביתך ללא תשלום.

חברת החשמל

